

COMMENTAAR

Gebrek aan 'vreemde ogen' bij zorgboerderijen

Misdragingen op zorgboerderij Aurora Borealis in Wedde veroorzaakten in 2022 grote opschudding. Er moet wat gebeuren om wantoestanden te voorkomen.

Zwaar gehandicapte cliënten werden op een Groningse zorgboerderij stelselmatig en op het sadistische af mishandeld. Uit een rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) bleek vorig jaar dat cliënten zowel lichamelijk als geestelijk werden gepijnigd of gestraft als ze iets deden wat het zorgpersoneel niet beviel.

Ze werden uitgelachen, beledigd en vernederd, schrijft de inspectie. Vandaag dient bij de rechtbank in Groningen een voorbereidende zitting over de strafzaak. Enkele verdachten moeten zich in juni verantwoorden. De zitting van deze week gaat over de onderzoekswensen van de verdediging.

Buiten de rechtszaal draait het vooral om de vraag hoe je wantoestanden zoveel mogelijk kunt voorkomen. Alom is geweest op de beperkte slagkracht bij toelating en toezicht van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), de Nederlandse Arbeidsinspectie en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Eigenlijk komt het erop neer dat iedereen zonder achtergrond in de zorg een zorgboerderij kan beginnen. De vrije markt nodigt hiertoe uit. Terecht is er de vraag hoe het

komt dat lichamelijke en geestelijke mishandelingen zo lang bij Aurora Borealis konden bestaan. Het probleem is dat zorgaanbieders die zonder de benodigde ervaring zware zorg moeten verlenen, niet of nauwelijks de kans lopen te worden gecorrigeerd als ze uit de bocht vliegen. Zonder de blik van buiten kan in deze gevallen een cultuur ontstaan waarin de zorg gaandeweg de rit steeds verder ontspooit. Volgens de Federatie Landbouw en Zorg, die de belangen van 920 zorgboerderijen behartigt, kunnen zorgboerderijen met alleen familieleden in dienst riskant zijn. Het zou de drempel om te klagen kunnen verhogen.

Cliënten werden op een Groningse zorgboerderij mishandeld

Cliënten en hun dierbaren zijn bang dat ze de hele familie tegen zich in het harnas jagen, aldus de federatie die benadrukt dat de meeste zorgboerderijen het goed doen. Gelet op de personeelskrapte bij de inspectie zou het toch goed zijn als zorgboerderijen zich om te beginnen kwetsbaar durven opstellen en meer openstaan voor een kritische blik van deskundige buitenstaanders. Het is belangrijk en cruciaal dat je als zorgaanbieder tot de orde wordt geroepen, een spiegel voorgehouden krijgt. Kortom, 'vreemde ogen' kunnen slechte zorg blootleggen.

Johan de Veer

OPINIE

Beperk de toegang tot het theoretisch onderwijs

Gebrek aan respect voor vakmensen heeft grote maatschappelijke gevolgen, stelt Herman Blom. Volgens hem is het tijd om de toegang tot het theoretisch onderwijs af te remmen door een numerus fixus in te voeren.

Onderwijsminister Robbert Dijkgraaf wil het talige verschil tussen 'lager' en 'hoger' geschoolden uitbannen. FOTO ANP

HERMAN BLOM

Het vervelende onderscheid tussen 'lager' en 'hoger' geschoolden werkt door in alledaagse situaties. Zelfs bij de toegang tot de horeca, blijkt uit een voorbeeld uit Utrecht. Daar debatteerde de gemeenteraad in 2022 over discriminatie van mbo'ers als groep.

Aanleiding was het verhaal van een studente die als enige van haar vriendinnengroepje werd geweigerd bij een studentencafé, omdat zij een mbo-opleiding doet. Die studente deed daarvan melding bij Art. 1, het meldpunt voor discriminatie.

De betrokken horecaondernemer zag ondanks alle commotie overigens geen reden om zijn toegangsbeleid aan te passen. Ook in studentenstad Groningen komt deze discriminatie van 'lager' geschoolden voor. Wat is hieraan te doen?

Bij bovengenoemd deurbelied is sprake van institutionele discriminatie: regels en procedures pakken nadelig uit voor een hele groep. Het achterliggende talige onderscheid tussen lager en hoger geschoolden maakt het mogelijk.

In werkelijkheid gaat het hier om het verschil tussen praktisch en theoretisch opgeleiden. De invoering van het mbo ten koste van het vakonderwijs in 1997 bestendigde de kloof tussen blauwe en witte boorden die al was ingezet nadat vanaf de jaren zestig land- en fabrieksarbeid uitstierven.

Ouders willen 'het beste' voor hun kind en leiden het in de richting van havo en vwo, zodat een goed betaalde bureaubaan in het verschiet ligt. Helaas heeft dit tot maatschappelijke ontwrichting geleid.

Sociologen Rolf van der Velden en Arie Glebbeek spreken recentelijk over 'disfunctionele mechanismen' in de relatie onderwijs-arbeidsmarkt: daar waar het individu er nog

'Verskil tussen 'lager' en 'hoger' moet uitgebannen worden'

wel iets aan heeft is de opbrengst voor de samenleving van meer en 'hoger' onderwijs vaak niet bijster groot, zo niet zelfs schadelijk (zie: 'Het MBO in de onderwijswedloop: Kan de ladder ooit een waaier worden?').

Het talige verschil tussen 'lager' en 'hoger' geschoolden moet uitgebannen worden, zo is ook de missie van onderwijsminister Robbert Dijkgraaf. Het is verstandig om bij de Alpenlanden te rade te gaan, waar men anders aankijkt tegen 'handwerkers' dan in Nederland, land van kooplieden en dominees.

Loop je in Duitsland over straat dan zie je opvallend veel blauwe overalls. Duitsers tonen graag dat ze met hun handen aan het werk zijn. Die cultuur van een zekere status voor handwerkers wordt ondersteund door systemen in het onderwijs (en natuurlijk door hun prima lonen).

Poorten worden wijd opengezet voor jongeren die een vakopleiding aan een Berufsschule doen. Die beroepsopleidingen, in principe altijd dual, dus samen met en vergoed door bedrijven, krijgen veel aandacht van het openbaar bestuur en de bedrijven, en ook de pers.

Theoretische opleidingen aan universiteiten hebben in de landen als Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland stevast een numerus fixus. De academisering van de beroepsbevolking wordt al sinds jaren als een risico gezien voor de Standort Deutschland.

Hoe anders is dat in Nederland waar vakopleidingen tegen de ver-

drukking in moeten groeien en de groei van universitaire opleidingen geen strobreed in de weg wordt gelegd.

Ondertussen zijn er tekorten op de arbeidsmarkt voor de praktische beroepen. De vraag is: hoe kunnen we mensen uit hun beroepen van adviseur, begeleider, counselor, coach, consultant, pr- of kwaliteitsmedewerker naar een functie als brandweervrouw, monteur, politiemans, onderwijzer dan wel leraar of zorgmedewerker krijgen?

Waarom zoveel jongeren zo lang academisch onderwijs laten volgen als de maatschappelijke opbrengsten daarvan zo beperkt zijn?

Waarom worden de witte boorden zoveel beter beloond als nodig is om in reële maatschappelijke behoeften te voorzien, zoals Van der Velden en Glebbeek stellen?

Gelijktijdig lukt het maar niet om een leercultuur voor 'doeners' in de bedrijven op gang te krijgen, getuige de onderbenutting van scholingsgelden. Je zou willen dat in veel beroepen meer aan 'een leven lang ontwikkelen' wordt gedaan. Hier doet zich het gebrek aan duale vakopleidingen gelden.

Volgens een recente rapportage in *The Economist* wordt de inkomenskloof tussen praktisch en theoretisch geschoolden kleiner. Of de markt gaat reageren op schaarste? Het vakonderwijs zal in ere moeten worden hersteld. Desnoods dienen de ROC's te worden ontmanteld, omdat die het vakonderwijs in de weg staan ten gunste van brede opleidingen.

Ook zou de toegang tot het theoretisch onderwijs afgeremd kunnen worden door een numerus fixus op veel opleidingen. Wellicht dat dit dan ook een positief effect heeft op het deurbelied van sommige horeca.

Herman Blom uit Groningen is publicist

TOOS & HENK

Paul Kusters

DESKUNDIGEN! DEEPFAKE-PORNO IS ERNSTIG MISBRUIK

REAGEREN?

lezersbrieven@dvh.nl (vermeld aub naam + woonplaats)
opiniestukken (maximaal 650 woorden) aub naar: meningen@dvh.nl
postadres: Opinieredactie DvhN, Postbus 60, 9700 MC Groningen